

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка
Гуманітарний факультет

ISSN 2311-262X

CiteFactor
Академія: Вісник: Журнал

КРЕМЕНЕЦЬКІ КОМПАРАТИВНІ СТУДІЇ

ВИПУСК VI

Том 1

2016

РЕЦЕПЦІЯ БІЛОЇ КУЛЬТУРИ У ТВОРЧОСТІ АМЕРИКАНСЬКИХ ТА КАНАДСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ КОРІННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Початок ХХІ сторіччя привніс кардинальні зміни в розуміння і бачення компаративістики як наукової дисципліни, зробивши її суголосною сучасним світовим процесам глобалізації та деколонізації. Науковці на кшталт І. Хайот, В. Хуанг, Т. Мураками й особливо Г. Співак [3; 4; 7; 11] стверджують, що колоніалізм продовжує існувати у сфері духовній, хоча це явище наразі функціонує неявно, радше підсвідомо. Співак вважає мультикультуралізм пізньою формою постколоніального домінування, оскільки європоцентрична компаративістика розглядає «іншого» через «свою» призму, за допомогою «свого» методологічного та світоглядного інструментарію. Цей підхід отримав назву «колонізаторського» літературознавства. Такому «колонізаторському» або навіть «расистському» підходу до літератури Г. Співак протиставляє вимогу щодо необхідності створити новий підхід, який ґрунтується на «терпимому, умовному та завжди повільному прийнятті «іншого» задля того, щоб не перетворювати його, а радше формувати свій відгук» [11, с.13]. Співак запропонувала змістити традиційний центр біному «Я» «Інший» і таким чином спромогтися зрозуміти «Іншого» з позиції «Я», інакше кажучи побачити себе очима «Іншого». Таким чином, дослідниця підходить до проблеми вирішення імагологічних стосунків надзвичайно багатогранно, як то «Я-в-Іншому» та «Інший-в-мені». Співак наголошує на релятивіській складовій бачення або сприйняття «Іншого». У цьому випадку феномен релятивізму слід розглядати не у класично постмодерністському вимірі, але як такий, що втрачає абсолютність і співвідноситься з поняттям етичного вибору та морального визначення. Філософія взаємин «Я» та «Іншого» проєктується на сферу міжкультурних процесів; західна логоцентрична традиція тривалий час розглядала ці взаємини у рамках універсального протиставлення тотожності й відмінності, коли «Інший» мислився як «Чужий», іншість якого підлягає підпорядкуванню й асиміляції, або ж тотальному знищенню чи хоча б нівелюванню через виключення з мейнстрімної структури. Це філософія агресії і завоювань.

Яскравим надбанням культури завойовників слід вважати жанр американського вестерну, вельми своєрідне породження ХІХ сторіччя.

Він мав свої яскраві вияви спочатку в літературі, а за тим і в американській фільмографії та у телевізійних шоу ХХ сторіччя. Зазвичай, вестерном вважають оповідь про пригоди, що історично проходять у другій половині ХІХ сторіччя десь у період між 1865 (кінець громадянської війни) до 1890 (офіційне закриття фронтиру), а географічно відбуваються на заході від ріки Міссісіпі. І хоча цей жанр насправді є наслідуванням середньовічних лицарських історій, десь аж до середини ХХ сторіччя він розглядався як грубий витвір поп-культури, тому дослідники не приділяли йому достатньої уваги. Лише ближче до кінця ХХ сторіччя з'явилися наукові розвідки, присвячені цьому явищу американської культури, у яких з'ясувалося, що обов'язковим елементом цього жанру є наявність фігури ворога, репрезентованої образом індіанця. М.А. Мані приводить сім фаз сприйняття образу індіанця у вестерні, який у даному випадку репрезентує американську культуру, та позицію читача (глядача) по відношенню до нього:

1. «Інший», безликий кровожерливий дикун. Погляд стороннього ззовні.

2. Ворог, якого варто поважати. Погляд стороннього ззовні.

3. Чужак, екзотичний об'єкт дослідження для антрополога.

Погляд стороннього ззовні.

4. Нещасна / приречена жертва, «погляньте, бідний дикун».

Погляд зверху.

5. Талісман, маскот, домашня тваринка, улюбленець, підлесливий підданий, «хороший індіанець». Погляд зверху.

6. Благородний дикун, містик, старий вождь. Погляд стороннього знизу вгору.

7. Людина. Свій. Один із нас. Погляд того, хто знаходиться поруч [6, с. 365-366].

У цій класифікації представлена еволюція образу індіанця від «чужого» до «свого», що відповідає запропонованій моделі Співак «Інший-в-мені». Особливо варто підкреслити, що образи Свого й Чужого належать до найдавніших, архетипних уявлень людини, а їх опозиція є однією із засадничих у структурі людської свідомості від самого початку її появи. Саме ця опозиція закладена у процес створення образів індіанців у мейнстрімній американській культурі. Починаючи із класичного образу Ункаса, героя «Останнього із могкан», який є благородним представником вимираючої культури до доволі недавніх образів характерний для голлівудських фільмів на зразок «Танці із вовками» (режисер Кевін Костнер), останні кадри якого знаменуються постскриптумом: «Тринадцять років по тому їхні домівки було зруйновано, бізони зникли, останні представники племені здалися білим властям у форті Робінсон, Небраска. Велика кінна культура прерій зникла і американський фронтір пішов у історію».

Таким чином були створені стереотипні образи благородного індіанця (Ункас), якому завжди протистоїть підлий індіанець, на зразок Магуа. У мейнстрімній американській культурі обов'язково присутній благородний білий, такий як Соколине Око або лейтенант Дунбар, що виконує роль старшого більш досвідченого (!) друга індіанців. Таким чином імплікується зверхність усього «білого» й виправдовується завойовницька політика, яка в сучасному суспільстві хоч і змінила свої методи та наразі продовжує досить успішно функціонувати.

Із сумом мусимо визнати, що сучасна культура Північної Америки у своїй більшості продовжує активно експлуатувати надбання вестерну. Образи корінних жителів континенту, запропоновані до уваги читача або глядача, найчастіше відповідають першим шести пунктам класифікації Мані, а, отже, стає зрозумілим, що автохтони так і не стали «своїми» для переважної більшості північноамериканського мейнстріму. У відповідь на це виникло таке явище, як «літературний націоналізм американських індіанців», завданням якого стало «вивчення і розповсюдження знань про корінні народи із автохтонної точки зору та підтримка їх у національній боротьбі» [12, с. 43]. Таким чином, за твердженням його творців і ідеологів, літературний націоналізм має на меті «служувати національному суверенітету корінних націй» [12, с. 43]. Фактично майже уся англійська література, написана корінними письменниками США та Канади, у тій чи іншій мірі є виявом «корінного націоналізму», який у свою чергу продукує власне бачення культури завойовників і створює власний образ «білої людини» і на цей раз читач може побачити цю культуру як «чужу і ворожу» для корінних американців і перших націй Канади. Як засвідчує Джеймс Кокс, «ті зусилля, що їх витрачають корінні автори для того, щоб кинути виклик «історично обгрунтованим» образливим для індіанської культури, історії або людської гідності нарративам, є виразною рисою їх літературної традиції» [1, с. 8].

Завдання цієї розвідки полягає в тому, щоб виявити портрет білої культури та її носія, створений у літературних творах, написаних американськими і канадськими письменниками, котрі мають корінне походження. Варто підкреслити, що так само як індіанець у вестерні, образ білої людини є обов'язковим практично в кожному творі, написаному письменником-автохтоном. Матеріалом дослідження ми обрали романи «Найгостріший зір» та «Гра в кості» Луїса Оуенса, «Круглий дім» Луїз Ердріч та збірку оповідань «Одна хороша історія, ось та» Томаса Кінга.

Роман «Найгостріший зір» написаний професором університету Нью Мексіко, викладачем американської літератури Луїсом Оуенсом, котрий в одночас був одним із перших ідеологів літературного націоналізму американських індіанців. Професійні уподобання автора чітко прослідковуються на сторінках його першого роману, де він часто відсилає

читача до визначних творів мейнстрімної літератури, таких як «Мобі Дік» Германа Мелвіла, «Гамлет» В. Шекспіра, «Пригоди Хакльбері Фіна» Марка Твена, «Останній із могікан» Фенімора Купера, «Вигукуючи лот 49» Томаса Пінчона, «Спустошена земля» Т.С. Еліота, «Валден» Генрі Торо, а також до давньогрецьких міфів та середньовічних легенд про лицарів круглого столу. Не важко помітити, що всі вище названі твори разом з міфологією та артуріанським циклом є наріжною складовою європейської та американської культур, які, власне, і сформували самосвідомість білої людини. Частина творів подана в інтерпретації Лютера Кола, дядька головного героя, своєрідного хранителя культури племені чокто. Через інтерпретацію хрестоматійних євро-американських творів за допомогою світогляду корінного жителя континенту постає образ білої культури в розумінні поневолених народів Північної Америки.

Найбільш важливим, на нашу думку, у списку інтерпретованих у романі «Найгостріший зір» творів, є хрестоматійний текст «Мобі Діка» Мелвіла, оскільки він вважається підсумковим твором літератури американського романтизму та саме в цей період образи індіанців проникли у літературний канон США. Автор обирає цей твір як пояснення психології американців із європейськими коренями:

«Людина, що оповідає історію, мислить десь так як мислив би індіанець. Він знає, що світ має бути у рівновазі, і знає, що саме у цьому полягає завдання людей – не спати і спостерігати і знати, що відьомство вільно почуватися у цьому світі. Він був на кораблі названого на честь племені, котре вони давно зітерли з лица землі, а капітан на тому кораблі прагнув знищити відьомство, хоча оповідач добре знав, що він не в змозі цього зробити. Величезна рибина, подібна їм самим, гігантським білим канібалам, що колись вбивали чокто, кінець кінців затягує капітана на дно океану, так само як це роблять *oka nahullo* (в міфології племені чокто – це білі водяні люди, котрі часом затягують людей у водяний вир, щоб перетворити їх на собі подібних. – О.Ш.). Бачиш, той капітан не знав, що неможливо вбити зло, єдине, що ти можеш зробити – це бачити його і знати про нього, як це робить оповідач» [10, с. 90] (Тут і надалі переклад з англійської нап. – О.Ш.).

Та шаман племені чокто не лише критикує окремо взятого персонажа, його критика сягає значно далі, вказуючи на те, що це суто «біла книга», бо вона не тільки розповідає про наругу над індіанцями, але й виправдовує її. Для європейців-завойовників досягнення індіанської культури, так само як і особливості вияву духовних знань не були значимими ні самі по собі, ні в контексті розвитку світової культури. Індіанські уявлення про рівновагу як самоорганізуючу основу світобудови в цілому

не знаходили відгуку і сприймалися досить критично:

«Там був індіанець, що викурив трубку із оповідачем. Трубку-томагавк, схожу на наші. А у кінці книги цей білий оповідач вплив на поверхню океану на труні цього індіанця. Ти знаєш, онучку, ми, чокто, підписали дев'ять угод із урядом, дев'ять разів курили ми трубку і кожного разу було так як у цій книжці. Білі виїжджали на поверхню на гробах індіанців. <...> У того оповідача було ім'я із Біблії, ім'я, що належало чоловікові, котрий жив у пустелі один, бо рука його брата була направлена проти нього. Так ми б сказали про погану людину, котра померла. Коли подумати, що той оповідач утнув, ти побачиш чому це було так. Він розділив ліжко із індіанцем, вони разом розкурили трубку і це поєднало їх, вони стали єдиним цілим, так наче вони були чоловіком і жінкою. І у цьому полягає рівновага, як бачиш, індіанець і білий, чоловік і жінка, дві крові у одному. А коли той білий оповідач вискочив наверх на домовині індіанця, він убив частину себе і втратив свою силу та не знав про це» [10, с. 90-91].

Зауважимо, що подібне прочитання демонструє здатність Лютера Кола не просто інтуїтивно відкривати нові обрії в загальновідомому літературному тексті, але й методологічно обґрунтовувати свою національно-екзистенціальну інтерпретацію цього тексту, підносячи її до рівня наукової свідомості. На сторінках роману постає справжній критичний діалог культур із виразним епістемологічним імперативом та верифікацією. Ця верифікація є сутнісно національною, оскільки покликана вибудувати національну свідомість індіанців (у конкретному випадку відновити самоідентифікацію чокто). У цій інтерпретації біла людина-християнин постає значно нижчою у своїх моральних уподобаннях у порівнянні з «дикуном-канібалом». Лютер Кол, подібно справжньому науковцю-філософу, розкриває колоніальну суть, що стоїть за конкретним літературним текстом і всією літературною традицією як такою: «Люблю читати ці книжки, тому що там завжди є історії, а через них вони формують світ таким, яким вони хочуть його мати. Цей оповідач розуміє справжню суть цього світу, про те, що усе має бути у рівновазі, добрі духи й погані духи і все навкруг, але потім він змінює історію. Тому, ми маємо бути насторожі щодо тих історій, що вони створюють про нас і про те як вони змінюють історії, котрі нам уже відомі» [10, с. 91]. Прикладом цієї тези сам письменник вважає «Казки дядька Рімуса» Джоеля Харріса, тому на одній із сторінок роману внучатий племінник Лютера, Аттіс Кол, ветеран в'єтнамської війни виголошує, що він абсолютно переконаний, що «А знаєш, Братик Кролик <...> – це оповідка чокто, яку вкрав білий і записав її так наче він її створив» [10, с. 40-41].

Нездатність білої людини зберегти власну культуру, а з нею і національну самоідентифікацію, призводить до того, що вона постійно присвоює те, що їй не належить:

«А той оповідач у книзі позабув власну історію. <...> Розумієш, людина має пам'ятати оповіді власного народу, і лише тому вона теж має створити власну історію. Людина повинна жити у рівновазі, як внутрішньо так ззовні, а той чоловік у книзі, котрий сказав, що має орла у душі пішов і вбив свого брата. Він дійшов до того, що осідлав труну, та він більше не був цільною людиною» [10, с. 91].

У такий спосіб, за допомогою прийому аллюзії письменник відсилає читача до тексту Нового Заповіту, а саме до десяти заповідей, що є основою європейського морального кодексу. Надалі виправдання братовбивства покладено у уста агента Федерального бюро розслідування, організації, що має підтримувати мир і порядок у країні, який пихато проголошує, що саме із вбивств розпочалася велика американська нація.

В іншому місці роману устами Лютера Кола виголошується вирок білій цивілізації: «Все, що вони роблять по всьому світу – це руйнують кола (зв'язки)» [10, с. 97-98]. Образ священного кола відображає концепцію розвитку людини, підкреслюючи священну змілюючи силу рівноваги. Вчення про Священне Коло інтегроване у світоглядні матриці багатьох північноамериканських народностей, цей образ не є унікальним виключно для чокто. «Священне Коло – це шлях до змілення серед багатьох корінних народів на усьому континенті, котрий використовується для повернення власної ідентичності та пошуку цілей у житті, як для конкретних особистостей, так і для цілих громад» [13, с. 142]. Тому нездатність білих не тільки створити і утримати власного кола, але й повсякчасне прагнення зруйнувати кола, створені представниками інших рас, як то народам чокто, створює в уявленні читача образ такого собі мандрівного «переко-ти поля», що власне і характеризує образ сучасного американця, для якого є абсолютно природним десятки разів змінювати місце власного проживання протягом життя. В уявленні корінних народів це абсолютно неприйнятний спосіб життя, оскільки людина не спроможна за короткий час налагодити духовних зв'язків з оточуючим середовищем, із землею, яка для них є священною, а, отже, в такий спосіб стати частиною кола життя.

Для Оувенса-письменника і науковця було надзвичайно важливо зуміти протистояти замовчуванню корінної культури, що, на його думку, систематично відбувалося протягом століть «для того щоб надати справді «індіанського» звучання мові завойовників» [8, с. 7]. Саме тому такими живучими в сучасному американському і канадському суспільстві є роз-

тиражовані масовою культурою індіанські стереотипи. До таких витворів масової культури слід віднести стереотип п'яного індіанця. Тому що, як сумно жартує Дж. Кокс, «п'яні індіанці, що філософствують, краще купуються не-корінною аудиторією» [1, с. 170]. Натомість Томас Кінг створює невеличке оповідання «Сидіння у садку», що увійшло до його славнозвісної збірки «Одна хороша історія, ось та», про білого п'яницю, котрому привидівся великий індіанець, що сидів і співав у нього на грядках. Усе оповідання проникнуте іронічними кінематографічними алюзіями – індіанець нагадує відомих голлівудських акторів, котрі знімалися у фільмах про індіанців. «Ти знаєш, він виглядає десь трохи як Джефф Чандлер» [5, с. 87]. Іншого разу «він виглядав достеменно як Віктор Матгюер, думав Ред, хоча якщо мати час подумати, то може і як Антонін Квінн, хіба той був дещо вище» [5, с. 96]. Завдяки цьому прийому письменник створює узагальнений образ представника домінантної культури – п'яного білого, котрий уявляє себе обізнаним в усьому на світі взагалі й в індіанцях зокрема.

В іншому оповіданні «Джо-художник і різня на Оленячому острові», що також увійшло до збірки «Одна хороша історія, ось та», Кінг іронічно розповідає про конкурс інсценованих історій, який проводився до сторічного ювілею одного з чисельних канадських містечок. Поселення побудоване на священному для індіанців місці, тому, для цього батькові-засновникові міста Метью Ларсенові та його братам довелося перебити плем'я індіанців, що жило там. Для того, щоб інсценувати цю «живу картину» Джо-художник, котрий є ініціатором цієї затії, потребує індіанців. Тому він звертається до свого черокі-помо друга, просячи його організувати родичів-індіанців. На заперечення, що їм може це не сподобатись, Джо філософськи констатує: «Що має подобатись? Це – історія. Не можна приборати все лайно з історії. Вона не завжди така, якою її хотіли б бачити. Нічого не поробиш» [5, с. 108]. «Індіанці» виявилися не надто переконливими і вирішили, що це переконливий привід для того, щоб зібратися родинним колом.

У наративній стратегії Кінга можна легко прослідкувати методичні спроби висміяти і в такий спосіб зламати існуючі стереотипи про перші нації Канади. Спочатку сучасним жителям, якими, по суті і є корінні жителі, пропонується розкинути свої тіпі на тому самому Оленячому острові; мер міста надзвичайно здивований, що вони їх не мають. Але після того, як було вирішено використовувати шкільні палатки, їм навіть запропонували скористатися «зручностями» на човновій станції. Інша проблема пов'язана з тим, що індіанці не виглядали як справжні індіанці. Хоча Джо запевняє свого товариша, що «я знаю, що ти не той, хто підсуне мені кількох італійців або китайців, та вони не виглядають як індіанці» [5, с. 112]. У такий спосіб письменник іронізує над тим, що в голлівудсь-

ких фільмах ролі індіанців зазвичай виконують саме італійці або китаїці. Про що ж особливість «білої культури» говорить і вчений-антрополог Алекс Язі (навахо), персонаж роману «Гра у кості» Луїса Оуенса, у жар-тівливому переліку достойних для антропологічного дослідження тем він пропонує наступне:

«Таке враження, що Великий Дух створив Голлівуд з метою забезпечити експериментальну програму розмноження для красивих білих людей. <...> Вони духовно абсолютно пусті, тому єдине призначення за яким їх там зібрали – займатися сексом. <...> Одночасно вони приваблюють і розмножують італійців, котрі так схожі на індіанців, отже є ще одна субпопуляція для дослідження» [9, с. 179].

Ще один нав'язаний масовою культурою стереотип стосується зовнішнього вигляду індіанця. У романі «Круглий дім» Луїз Ердріч іронізує з приводу поширеного стереотипу щодо життєустрою і зовнішності індіанців, одна із її героїнь Зелія «приїхала аж із Хелени, штат Монтана, щоб повернути у християнство індіанців, жоден із яких не жив у тіші, а шкіра багатьох із них була світліша ніж її власна» [2, с. 191]. А Джо-художник переконаний, що індіанці обов'язково повинні мати довге волосся заплетене у коси, а не коротку стрижку «їжачком» (розповсюдженний стереотип, нав'язаний Голлівудом). «Ніхто ж не повірить, що індіанці у 1863 році мали «їжачки» [5, с. 112]. Питання вирішили за допомогою перук, частину з яких позичили у магазинних манекенів, а частину створили самі «актори», наплівши «кіс» із мотків чорних ниток. Кінг продовжує іронізувати, коментуючи, що «якщо заплести ті коси під капелюха, то вони виглядатимуть нічого собі» [5, с. 112]. Той факт, що індіанці у 1863 носитимуть капелюхи і швидше нагадуватимуть у такий спосіб ортодоксальних євреїв, автора ідеї не тривожило. Проблема постала в іншому – на всіх однаково не вистачало тих перук. Тоді Джо прийняв Соломонове рішення: «Нема про що хвилюватися, – заволав Джо, ляснувши себе по лобі, коли його осяйнула ідея, – інші гратимуть загін Ларсена з братами, та інших людей» [5, с. 113]. З чого слід зробити висновок, що індіанці гатунку 1863 року до людей не відносились, крім того письменник у такий спосіб увиразнив тиражований голлівудськими вестернами стереотип, що індіанці, навіть тоді коли їм довірили грати білих, могли бути лише «тлом» для справжніх героїв.

Не менш «голлівудським» є і завершення цієї історії:

«Я – вбитий», – простогнав я і вичавив на себе кетчуп. Довелось це зробити двічі, бо дуже вже туті ці пляшечки. «Я – мертвий», – повторив я знову. «Метью Ларсен вбив мене і всіх моїх людей».

З хвилинку усі ми лежали на піску і намагалися виглядати мертвими. Мухи почали роїтися над кетчупом.

Усі затихли. Мер і комісія просто завмерли там. Джо зняв капелюха.

«Я ненавиджу забирати людське життя, та цивілізація вимагає міцної руки для того, щоб відкрити фронтір. Прощавай, Червона Людино. Знай, що із твоїх кісток виросте нова міцніша община навіки» [5, с. 119].

Християнська цивілізація Нового Світу, що запевняє наче вона побудована у відповідності до десяти заповідей, однією з найголовніших серед яких є «не убий!», у такий спосіб виголошує своє виправдання устами актора-аматора. Та іронія Кінга простирається далі, коли він констатує, що постановка меру не сподобалася і він не включив її до переліку заходів святкування, тому що він, вочевидь, не поділяв думки Джо про те, що «історія не завжди така, якою її хотіли б бачити».

Критиковане Кінгом євро-американське уявлення про місце «Свого/Чужого» в сучасному соціумі провокує закріплення жорстко визначених статусів, які сприяють функціонуванню системи верховенства/підкорення етносів, характерної для суспільств країн Північної Америки. Тому Дж. Кокс наголошує, що євро-американські автори, котрі прагнуть у своїх розповідях закріпити романтичний або стражденний образ індіанця, «безпосередньо відповідальні за беззаконня, котрі чиняться проти корінних жителів» [1, с. 11].

Таким чином біла людина і привнесена нею європейська культура постає у творах письменників корінного походження в контексті завойовництва і колоніалізму, представники цієї культури відмовляють величезному прошарку людей, котрі не відповідають європейським нормам і уявленням, у праві бути рівноправними членами сучасного суспільства. Своє завдання корінні письменники вбачають у запереченні європоцентричної універсальності культури шляхом проголошення *іншої* універсальності, яка навпаки має автохтонну для Північної Америки ідентичність, переосмисленні або навіть і запереченні основ мейнстрімної західної культури, що є підвалиною існуючих у сучасному північноамериканському суспільстві расово-етнічних градацій членів цього суспільства.

Список використаної літератури

1. Cox, James H. *Muting White Noise: Native American and European American Novel Traditions*. Norman: University of Oklahoma Press, 2009.
2. Erdrich, Louise. *The Round House*. New York: Harper, 2012.
3. Hayot, Eric. "Comparative Literature in a Digital Age". *Comparative Literature* 57.3 (2005): 219-26.
4. Huang, Alex. "Our Literature, Their History: Between Appropriation and Denial". *Comparative Literature* 57.3 (2005): 227-33.

5. King, Thomas. *One Good Story, That One*. Toronto: Harper Perennial, 1993.
6. Money, Alice Money. "Broken Arrows: Images of Native Americans in the Popular Western." *American Indian Studies: An Interdisciplinary Approach to Contemporary Issues*. Ed. Dane Morrison. New York: Peter Lang, 1998.
7. Murakami, T.Y. *Don Juan East / West: On the Problematic of Comparative Literature*. Albany: State University of New York Press, 1998.
8. Owens, Louis. *Other Destinies. Understanding the American Indian Novel*. Norman and London: University of Oklahoma Press, 1992.
9. Owens, Louis. *Bone Game*. Norman and London: University of Oklahoma Press, 1994.
10. Owens, Louis. *The Sharpest Sight*. Norman and London: University of Oklahoma Press, 1995.
11. Spivak, Gayatri Chakravorty. *Death of a Discipline*. N.Y.: Columbia University Press, 2003.
12. Weaver, Jace, Womack, Craig S., and Warrior, Robert. *American Indian Literary Nationalism*. Albuquerque: University of New Mexico Press, 2006.
13. Wenger-Nabigon, Annie. "The Cree Medicine Wheel as an Organizing Paradigm of Theories of Human Development". *Native Social Work Journal* 7 (2010): 139-61.

Шостак О. Г. Рецепція білої культури у творчості американських та канадських письменників корінного походження.

Стаття присвячена аналізу етнічних і расових розбіжностей, які на даний момент існують у літературі США і Канади та відображенні у творах класичної літератури. Література, написана представниками корінних народів Північної Америки, аналізується з точки зору філософії взаємин «Я» та «Іншого», що проектується на сферу міжкультурних процесів. Дослідниця доводить, що біла людина і привнесена нею європейська культура постає у творах письменників корінного походження в контексті завойовництва і колоніалізму; представники цієї культури і досі відмовляють величезному прошарку людей, котрі не відповідають європейським нормам і уявленням, у праві бути рівноправними членами сучасного суспільства. Своє завдання корінні літератори вбачають у запереченні європоцентричної універсальності культури шляхом проголошення *іншої* універсальності, яка навпаки має автохтонну для Північної Америки ідентичність.

Ключові слова: література корінних жителів Північної Америки, перші наші Канади, чокто, опозиція «свій-чужий», етнічна література, вестерн, образ індіанця.

Shostak O. Reception of the White Culture in the Works of American and Canadian Writers of Indigenous Origin.

The article discusses the ethnic differences and their literary and cultural depictions in nowadays US and Canada. The author accentuates how the phenomenon of colonialism is reflected in Indigenous literature. The North American Indigenous literature is analyzed from the standpoint of "Self" and "Other" binary opposition. Analysis is built on the ethnicity concept distinction found in Euro-American and Native literature and interpretation of otherness dichotomy found in the works of three indigenous writers, such as Louis Owens, Thomas King and Louise Erdrich. Native writers had consistently exercised the awareness of national sovereignty by emphasizing the uniqueness of indigenous traditions. Ethnical conflicts depicted in their works rise to the surface all European latent stereotypical thinking about native people and cause the readers to analyze it through the various forms of ethno-genocide and phenomenon of colonialism. The main argument of this essay based on the alternative system of ethical values presented in the works of Native writers which declares indigenous presence in the modern world and brings into question the foundational frames of American and Canadian societies in which indigenous identities were negatively articulated as a result of various forms of ethno-genocide against minority people.

Key words: Native American literature, First Nations of Canada, Choc-taw, Self-Other binary, ethnic literature, American western, image of Indian.